YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
11 päivänä elokuuta 1995 *

Asiassa C-92/94,

jonka Court of Appeal (Civil Division) on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Secretary of State for Social Security,

Chief Adjudication Officer

vastaan

Rose Graham,

Mary Connell,

Margaret Nicholas,

ennakkoratkaisun miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY (EYVL 1979 L 6, s. 24) 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. A. Schockweiler (esittelevä tuomari) ja tuomarit P. J. G. Kapteyn, C. N. Kakouris, J. L. Murray ja H. Ragnemalm,

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

— Rose Graham, joka on haastettu pääasiaan, edustajanaan barrister R. Drabble solicitor P. Shinerin valtuuttamana,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään S. L. Hudson (Treasury Solicitor's Department), jota avustavat D. Pannick, QC, ja barrister M. Shaw,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen osaston virkamiehet M. Wolfcarius ja N. Khan,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan R. Grahamin, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään L. Nicoll (Treasury Solicitor's Department), jota avustavat D. Pannick ja M. Shaw, ja komission esittämät suulliset huomautukset 6.4.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.6.1995 pidetyssä käsittelyssä esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Court of Appeal (Civil Division) on esittänyt 18.1.1994 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 17.3.1994, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti useita ennakkoratkaisukysymyksiä miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY (EYVL 1979 L 6, s. 24, jäljempänä direktiivi 79/7)

2 Nämä kysymykset ovat tulleet esiin asioissa, joissa asianosaisia ovat R. Graham, M. Connell ja M. Nicholas sekä Chief Adjudication Officer ja jotka koskevat heidän työkyvyttömyyseläkkeensä määrän rajoittamista heidän saavutettuaan eläkeiän sekä R. Grahamin tapauksessa työkyvyttömyysavustuksen epäämistä.

3 Yhdistyneessä kuningaskunnassa vuoden 1992 *Social Security Contributions and Benefits Act*in (jäljempänä vuoden 1992 laki) 33 §:ssä säädetään, että jos henkilö on

saanut sairauspäivärahaa 168 päivän ajan työkyvyttömyyden vuoksi tai äitiysrahaa taikka jos hän on saanut tämän ajan palkkaa, joka hänelle lainsäädännön mukaan kuuluu hänen sairastuessaan, ja hän on täyttänyt sairauspäivärahan saamisen edellytykset, hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen tämän ajanjakson ylittäviltä päiviltä seuraavissa tapauksissa: a) hän ei vielä ole saavuttanut eläkeikää, joka on vahvistettu 65 vuodeksi miehille ja 60 vuodeksi naisille; b) hän ylittää eläkeiän enintään viidellä vuodella ja olisi voinut vaatia työskentelyyn perustuvaa eläkettä (jäljempänä työeläkettä), jos hän ei olisi lykännyt työeläkkeen alkamista eikä olisi valinnut muita etuuksia.

4 Työkyvyttömyyseläkettä maksetaan niille henkilöille, jotka eivät ole vielä saavuttaneet eläkeikää, täysi julkisen järjestelmän mukainen työeläkkeen määrä. Niille eläkeiän saavuttaneille, jotka ovat lykänneet työeläkkeensä alkamisen, työkyvyttömyyseläke maksetaan heidän todellisen työeläkkeensä suuruisena, eli niiden työskentelyvuosien mukaan, jona kyseiset henkilöt ovat suorittaneet pakollisia vakuutusmaksuja.

5 Vuoden 1992 lain 34 §:n mukaisesti työkyvyttömyysavustusta maksetaan työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi työsuhteen keskeytymisen ajan sellaiselle henkilölle, joka on tullut työkyvyttömäksi aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen eläkeiän saavuttamista. Työkyvyttömyysavustuksen määrä on sitä suurempi, mitä nuorempi avustukseen oikeutettu on ollut työkyvyttömäksi tultuaan.

6 R. Graham, M. Connell ja M. Nicholas ovat kaikki lopettaneet ammatillisen toimintansa terveydellisistä syistä ennen eläkeiän saavuttamista, ja he ovat saaneet aluksi sairauspäivärahaa ja sen jälkeen työkyvyttömyyseläkettä, joka on ollut täyden työeläkkeen suuruinen. Saavutettuaan eläkeiän he ovat kaikki valinneet työkyvyttömyyseläkkeen eivätkä työeläkettä, joka on veronalaista tuloa, toisin kuin työkyvyttömyyseläke. Koska kukaan heistä ei täyttänyt täyden työeläkkeen saamiseksi vaadittuja vakuutusmaksujen suorittamiseen liittyviä edellytyksiä,

heidän kaikkien työkyvyttömyyseläkkeensä määrää alennettiin sen työeläkkeen suuruiseksi, joka heille olisi maksettu, jos he olisivat valinneet työeläkkeen. Lisäksi R. Grahamille kieltäydyttiin maksamasta työkyvyttömyysavustusta, koska hän oli ollut yli 55-vuotias työkyvyttömäksi tultuaan.

7 Court of Appeal, jonka käsiteltäväksi asia oli lopuksi saatettu, on katsonut, että sen ratkaiseminen, onko työkyvyttömyyseläkkeen määrän pienentämistä koskeva päätös laillinen ja onko R. Grahamin osalta työkyvyttömyysavustuksen epääminen laillista, edellyttää direktiivin 79/7 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkintaa ja sen tutkimista, ovatko vuoden 1992 lain 33 ja 34 § sen kanssa sopusoinnussa; tämän vuoksi Court of Appeal on päättänyt lykätä asian käsittelyä siihen asti, kunnes yhteisöjen tuomioistuin antaa ennakkoratkaisun seuraavista kysymyksistä:

"Vuoden 1992 *Social Security Contributions ja Benefits Act*in säännösten mukaisesti:

a) Työkyvyttömyyseläke ja työkyvyttömyysavustus ovat työkyvyttömille maksettavia pitkäaikaisia sosiaaliturvaetuuksia.

b) Kyse on vakuutusmaksuihin perustuvista sosiaaliturvaetuuksista, joita voivat saada ainoastaan kyseisiä maksuja koskevat edellytykset täyttäneet henkilöt.

c) Työkyvyttömyyseläke maksetaan miehille ja naisille, jotka eivät ole saavuttaneet eläkeikää (65 vuotta miehille ja 60 vuotta naisille) sekä miehille ja naisille, jotka ylittävät eläkeiän enintään viidellä vuodella ja jotka ovat lykänneet julkisen järjestelmän mukaisen eläkkeen alkamista tai ovat luopuneet siitä.

d) Niiden henkilöiden työkyvyttömyyseläke, jotka eivät ole saavuttaneet eläkeikää, on yhtä suuri kuin täysi työeläke. Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen syntyy useimmissa tapauksissa sen jälkeen kun henkilöllä on ollut oikeus tai oletettu oikeus sairauspäivärahaan, joka on lyhytaikainen etuus. Kuitenkin vakuutusmaksuja koskevat edellytykset ovat sairauspäivärahan ja työkyvyttömyyseläkkeen osalta erilaisia.

e) Niiden henkilöiden työkyvyttömyyseläke, jotka ylittävät enintään viidellä vuodella eläkeiän, rajoittuu sen eläkkeen suuruiseksi, jonka he olisivat saaneet (vakuutusmaksujensa perusteella), jos he eivät olisi lykänneet sen alkamista tai eivät olisi valinneet muita etuuksia.

f) Työkyvyttömyysavustus maksetaan ainoastaan sellaisille henkilöille, joiden ikä viitepäivänä eli työkyvyttömyyden alkaessa on enemmän kuin viisi vuotta alle eläkeiän (eli alle 60-vuotiaille miehille ja alle 55-vuotiaille naisille).

Tässä tilanteessa:

1) Mitä perusteita kansallisen tuomioistuimen on sovellettava ratkaistessaan, ovatko nämä erot miesten ja naisten kohtelussa laillisia direktiivin 79/7/ETY 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti?

2) Täyttyvätkö nämä perusteet tämän tapauksen olosuhteissa, jos:

   a) 60—65 vuoden ikäisten miesten ja naisten työkyvyttömyyseläke on erisuuruinen?

b) työkyvyttömyysavustuksen viitepäivät eroavat toisistaan?"

8 Ennen näihin kysymyksiin vastaamista on aluksi todettava, että kansallisen tuomioistuimen mukaan sellainen lainsäädäntö kuin käsiteltävänä olevassa asiassa on luonteeltaan syrjivää, jos ensinnäkin naisten eläkkeen suuruus rajoitetaan siitä alkaen kun he ovat 60-vuotiaita sen työeläkkeen suuruiseksi, johon heillä olisi oikeus, jos he eivät olisi lykänneet sen alkamista, kun taas miehiin tätä periaatetta sovelletaan vasta kun he ovat 65-vuotiaita, ja toiseksi naiset eivät voi vaatia työkyvyttömyysavustusta työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi, jos heidän työkyvyttömyytensä on alkanut heidän täytettyään 55 vuotta, kun taas miesten osalta näin on ainoastaan, jos heidän työkyvyttömyytensä on alkanut heidän täytettyään 60 vuotta.

9 Lisäksi on syytä huomauttaa, että direktiivin 79/7 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa sallitaan jäsenvaltioiden jättää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle paitsi eläkeiän määrittely vanhuus- ja työeläkkeen myöntämiseksi myös sen mahdolliset vaikutukset muihin etuuksiin.

10 Tämän vuoksi ennakkoratkaisukysymykset on ymmärrettävä siten, että niillä halutaan selvittää, sallitaanko direktiivin 79/7 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa, että jäsenvaltio, joka on tämän säännöksen mukaisesti vahvistanut eläkeiän naisille 60 vuodeksi ja miehille 65 vuodeksi, säätää vastaavasti, että työkyvyttömyyseläke, joka maksetaan ennen eläkeikää työkyvyttömäksi tulleille henkilöille, rajoitetaan todellisen työeläkkeen suuruiseksi 60 vuoden iästä alkaen naisten osalta ja 65 vuoden iästä alkaen miesten osalta, sekä sallitaanko jäsenvaltion rajoittaa työkyvyttö-

myyseläkkeen lisäksi myönnettävän työkyvyttömyysavustuksen maksaminen naisten osalta alle 55-vuotiaina ja miesten osalta alle 60-vuotiaina työkyvyttömiksi joutuneille.

11 Asiassa Thomas ym. 30.3.1993 antamassaan tuomiossa (asia C-328/91, Kok. 1993, s. I-1247) yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että jos jäsenvaltio on direktiivin 79/7 1 kohdan a alakohdan mukaisesti määritellyt eri eläkeiän miehille ja naisille vanhuus- ja työeläkkeen myöntämiseksi, tasa-arvoisesta kohtelusta sallittujen poikkeuksien ala, joka on määritelty 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ilmaisulla "sen mahdolliset vaikutukset muihin etuuksiin", rajoittuu muissa etuusjärjestelmissä olemassa olevaan syrjintään, joka välttämättä ja objektiivisesti perustuu eläkeikien eroon.

12 Näin on, jos syrjintä on objektiivisesti arvioituna tarpeen, jotta sosiaaliturvajärjestelmän rahoitustasapainoa ei vaarannettaisi tai jotta turvattaisiin työeläkejärjestelmän ja muiden etuusjärjestelmien välinen johdonmukaisuus (em. tuomio asiassa Thomas ym., 12 kohta).

13 Pääasiassa kyseessä olevan syrjinnän osalta on todettava, että se perustuu objektiivisesti eri eläkeiän määrittelyyn naisille ja miehille, jos se aiheutuu suoraan siitä, että eläkeikä on määritelty 60 vuodeksi naisille ja 65 vuodeksi miehille.

14 Siitä kysymyksestä, perustuuko syrjintä myös välttämättä tähän eläkeikien eroon, on huomautettava aluksi, että koska työkyvyttömyysetuuksien tarkoituksena on korvata ammatillisella toiminnalla hankittu tulo, ei ole mitään estettä sille,

että jäsenvaltio säätää, että näiden etuuksien saaminen loppuu ja ne korvataan työeläkkeellä sinä ajankohtana, jona edunsaajat joka tapauksessa lopettaisivat työnteon eli eläkeiän saavuttaessaan.

15 Seuraavaksi on syytä tuoda esiin se, että jos eri eläkeiät miehille ja naisille vahvistanutta jäsenvaltiota kiellettäisiin rajoittamasta niiden henkilöiden työeläkkeen määrä, jotka ovat tulleet työkyvyttömäksi ennen eläkeikää, sen todellisen työeläkkeen suuruiseksi, jonka he ovat ansainneet työeläkejärjestelmän mukaisesti, siitä alkaen kun he saavuttavat eläkeiän, tällä tavalla rajoitettaisiin jäsenvaltion oikeutta määritellä eri eläkeiät direktiivin 79/7 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti.

16 Tällaisella kiellolla vaarannettaisiin myös työeläkejärjestelmän ja työkyvyttömyysetuusjärjestelmän välinen johdonmukaisuus ainakin kahdella tavalla.

17 Ensinnäkin kyseinen jäsenvaltio ei voisi myöntää työkyvyttömiksi tulleille miehille, jotka eivät ole vielä saavuttaneet eläkeikää, suurempaa työkyvyttömyysetuutta kuin se työeläke, jonka he olisivat todellisuudessa ansainneet, jos he olisivat jatkaneet työskentelyä eläkeikään asti, ellei naisille, jotka ovat ylittäneet eläkeiän, myönnettäisi suurempaa työeläkettä kuin heille todellisuudessa kuuluisi.

18 Toiseksi, jos naisten työkyvyttömyyseläke rajoitettaisiin heidän työeläkkeensä suuruiseksi vasta kun he ovat 65-vuotiaita, kuten miesten osalta, he saisivat

60—65-vuotiaina eli eläkeiän ylitettyään työkyvyttömyyseläkettä täyden työeläkkeen määrän, jos heidän työkyvyttömyytensä on alkanut ennen eläkeikää, ja todellisesti ansaitun eläkkeen määrän, jos työkyvyttömyys on alkanut tämän jälkeen.

19 Edellä esitetyn perusteella on syytä lopuksi päätellä, että direktiivin 79/7 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetty poikkeus soveltuu myös eroihin sen työkyvyttömyyseläkkeen suuruudessa, joka myönnetään miehille ja naisille eläkeiän saavuttamisen jälkeen.

20 Koska työkyvyttömyyseläke on yhteydessä työkyvyttömyysavustukseen, joka maksetaan työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi ja siten ainoastaan työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetuille, tämä sama päätelmä koskee myös sitä eroa, joka on työkyvyttömyysavustuksen myöntämiseksi sovellettavien viitepäivien välillä.

21 Tämän vuoksi Court of Appealin esittämiin kysymyksiin on vastattava, että jos jäsenvaltio on direktiivin 79/7 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti määritellyt naisten eläkeiäksi 60 vuotta ja miesten eläkeiäksi 65 vuotta, tässä säännöksessä sallitaan myös, että ennen eläkeikää työkyvyttömäksi joutuneiden henkilöiden työkyvyttömyyseläkkeen määrä rajoitetaan todellisen työeläkkeen suuruiseksi 60 vuoden iästä alkaen naisten ja 65 vuoden iästä alkaen miesten osalta ja että

työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi maksettava työkyvyttömyysavustus myönnetään ainoastaan naisille, jotka ovat olleet alle 55-vuotiaita, ja miehille, jotka ovat olleet alle 60-vuotiaita, työkyvyttömiksi joutuessaan.

Oikeudenkäyntikulut

22 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

ratkaisee Court of Appealin (Civil Division) 18.1.1994 esittämät kysymykset seuraavasti:

Jos jäsenvaltio miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti on määritellyt naisten eläkeiäksi 60 vuotta ja miesten eläkeiäksi 65 vuotta, tässä säännöksessä sallitaan myös, että ennen eläkeikää työkyvyttömäksi joutuneiden henkilöiden työkyvyttömyyseläkkeen määrä

rajoitetaan todellisen työeläkkeen suuruiseksi 60 vuoden iästä alkaen naisten ja 65 vuoden iästä alkaen miesten osalta ja että työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi maksettava työkyvyttömyysavustus myönnetään ainoastaan naisille, jotka ovat olleet alle 55-vuotiaita, ja miehille, jotka ovat olleet alle 60-vuotiaita, työkyvyttömiksi joutuessaan.

Schockweiler Kapteyn Kakouris

Murray Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 11 päivänä elokuuta 1995.

R. Grass

kirjaaja

F. A. Schockweiler

kuudennen jaoston puheenjohtaja